برقراری رابطه‌ی طبعی میان لفظ و معنا در کلمات مهمل

شاگرد ۲: طبق این رابطه‌ی طبعی، ترکیباتی از حروف که الآن برای آن‌ها معنایی نمی‌بینیم و مهمل هستند، آن‌ها هم معنا دارند؟ مثل کلمه «دیز».

استاد: اول شرح امثله بود؛ کلمات مهمل، کلمات مستعمل. آن‌چه که شما می‌فرمایید، مستعمل است. یعنی معنا دارد؛ وُضع لمعنی. در کلمات مهمل به «دیز» مثال می‌زد. برعکس «زید» است. گفتند: همه ما نوس «زید» هستیم، آن را برعکس می‌کنیم «دیز» می‌شود. وقتی طبعی شد و هیئات هم معنا داشت، آن تناسب در نفس‌الامر برقرار است ولو ما ندانیم. جهل ما در این باب خیلی وسیع است و لذا است که مسائل لغت و رابطه‌ی طبعی، و بعداً هم قرآن کریم ...؛ من عرض کردم تا مباحث تفسیری از بحث تدوین - آن هم تدوین خدای متعال با علم الهی خودش- نگذرد و به آن فکر نکنیم، بحث‌هایی می‌شود که همینطور می‌گذریم. «إِنَّهُۥ لَقُرۡءَانٞ كَرِيمٞ، فِي كِتَٰبٖ مَّكۡنُونٖ»[1]؛ آن‌جا که آن کتاب مکنون شکل می‌گیرد، چه ارتباطاتی هست و به لفظ می‌آید، عجایب است. بینهایت در بینهایت مطالب و وجوهی هست که ما خبر نداریم.

شاگرد: حسن جبل ممکن است به شما پاسخ بدهد که اگر این کاری که این‌جنی کرده را بکنم، ترتیب را از دست می‌دهم. بالأخره ترتیب هم مهم است.

استاد: مطلب خوبی است. ببینید یک وقتی است که ما می‌گوییم شما ترتیب را از دست بده، می‌گوییم چرا ترتیب را از دست بدهیم؟! من این را عرض نکردم. گفتم ترتیب را مقوم و محور بنائیات خودت قرار بده. ترتیب را سر جای خودش بنشان. نه این‌که آن را محور قرار بدهی و لذا روی این محور قراردادن میان «بعض» و «بضعة» نمی‌توانی رابطه برقرار کنی. اما ما که ترتیب را تنها مقطعی دیدیم و تنها متناسب با سهم خودش روی آن حساب باز کردیم، می‌گوییم در موطن خودش، برای «بعض»، اول «ب» و بعد «ع» است. لذا ترتیب معنا دارد. لذا «بث» و «ثب» را گفت. ما این را پذیرفتیم و می‌پذیریم که اگر حروف معنا دارند، ترتیب آن‌ها هم افاده‌ی معنا می‌کند.

اما سؤال این است - عرض من در این‌جا روشن می‌شود - اگر حروف معنا دارند و ترتیب آن‌ها معنایی را افاده می‌کند، وقتی ترتیب را به هم می‌زنید، نفس حرف عوض می‌شود؟ نمی‌شود. پس شما چرا کاری می‌کنید که وقتی ترتیب عوض می‌شود، دیگر هیچ می‌شود و به صورت مستقل سراغ آن می روید؟!

---

[1]. سوره‌ی واقعه، آیه‌ی ۷۸.

بازبینی #3
ایجاد شده 24 ژانویه 2024 15:37:34 توسط ... .
به روزرسانی شده 6 فوریه 2024 16:15:22 توسط ... .